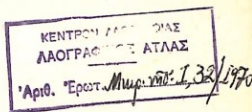

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

Α'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

15-32/12/1969

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)..... **Κλειώ**.....
(παλαιότερον ὄνομα : **Κλειού**.....), Ἐπαρχίας **Μυτιλήνης**
Νομοῦ **Λέσβου**.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος **Ἀλέξανδρος**
Ε. Χιωτέλλης ἐπάγγελμα .. **Διδάσκαλος**.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις .. **Κλειώ - Λέσβου**.....
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον..... **8**.....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον .. **Ἀντώνιος Θωμᾶς**.....
.. **(Γεωργός)**.....
ἡλικία... **79**.... γραμματικαὶ γνώσεις... **Δ' Δημοτικῆς**.....
..... τόπος καταγωγῆς **Κλειώ - Λέσβου**

β) **Φυντανῆς Γ. Νικόλαος (Γεωργός)**

Καταγωγὴ Κλειώ - Λέσβου

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ βοσκήν ποιμνίων ; **Ὅλη ἡ περιοχή προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ βοσκήν ποιμνίων.**
Ἐπὶ τῇ ἐκτετατῇ αὐτῇ χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα ; **ἐνηλλάσσοντο ἀνὰ ζεῖραν**.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. **εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. χωρικοὺς.**
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του ; **διατηρεῖ τὴν περιουσίαν, πλὴν ἐκείνης ποῦ προκίβει εἰς θυγατέρας του καὶ τὴν λοιπὴν θανέμεν οἱ ἄρρενες υἱοὶ μετὰ θάνατον.**

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εις τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

Συγχρόνως... εἰς ἀμφοτέρας...

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ασχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εις τὴν γεωργίαν ; *βεβαίως... ναί...*

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὅρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; *Γαιοκτήμονες... καὶ... μοναστήρια... δὲν... ἐπὶ ἡγεμον...*

... ποτέ... εἰς... περὶ... οὐχὶ... ν. μ. α. β. ...

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισα-κατόροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα) ;

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἐκ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ἤσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ἡμερομίσθιον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ;

Ναί... ἐποχικῶς... ἤσαν... μόνον... χωρὶς... ναί...

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες... μὲ ἡμερομίσθιον... εἰς χρῆμα...

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐάν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; *Μόνον... «παράχουσι»...*

ἀπὸ τοῦ τοῦ τοῦ ἰδικόν των...

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; *Μόνον... οἱ νέοι... πρὸ τοῦ 1912 μετε-*

βαιναν... εἰς... αἱ... δι' ἐργασίαν...

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται... *ναί...* ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρα-ματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; *οὐχί...*

- δ'. 1) Πῶς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: μὲ ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (μὲ καῦσιν: α) τῆς καλαμιᾶς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ μὲ κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;...

Μὲ ζωϊκὴν κόπρον - ἢ ὀργώμα.....

- 2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; .. το 1926

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; .. Οὔτε χρησιμοποιοῦν.....
οὔτε χρησιμοποιήθηκαν ποτέ.....

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).
Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;
Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ..

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου μὲ τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1.....	4.....	7.....	10.....
2.....	5.....	8.....	
3.....	6.....	9.....	

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) .. Οὐδέποτε.....
3) Μηχανὴ θερισμοῦ

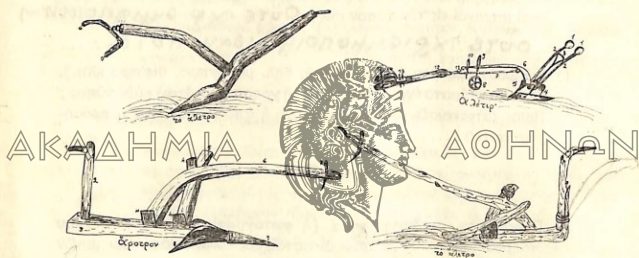
Οὐδέποτε.....

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν)... **Οὐδέποτε.**

5) Μηχανή ἄλωνισμοῦ ... **οὐδέποτε.**

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατασκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον **κατεσκεύαζον... καὶ... κατασκεύαζον... οἱ ἴδιοι (διδιοί)... χωρικοί...**

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιοῦμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1.	6.	11.
2.	7.	12.
3.	8.	13.
4.	9.	14.
5.	10.	15.

(¹) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμῳσιν).

- 4) Τὸ ὑνί. Τὸ ὑνί τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὧλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν χωματεριῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνί (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

ἦτο εἰς ἰδίαν μορφῆς

ὑνί

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; Ὁρθογώνιον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΗΝΩΝ

- 6) ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου ;

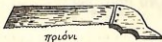
ἦτο κατεσκευασμένη ἐξ ξύλου

Ἀπὸ τοῦ 1936 κατεσκευάζεταί ἐκ σιδήρου.

κυλινδρικοῦ (ἀ.β.δ.)

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαί κλπ.)

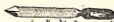
Σκεπάρνι, ἀξίνι, ξυλοφαί, ἐκαρπέλο, μαυροφύ, πριόνι

πριόνι

ἀρίδα

ρίνι ἢ ξυλοφαί (ἀρνάρι)

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζεугάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. . **Βόες**

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; .. **Δύο ζῶα**

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα με δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
... **Ναί**

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεῦλες, πιζεύλια κλπ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

17

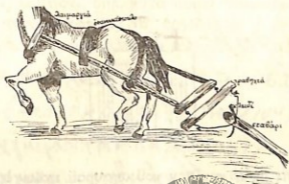
10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλοῦρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). **Χαλκός**

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; **Δὲν γίνεται ἐδῶ**

Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

Περιγράψατε καὶ σχεδιάσατε (ἢ φωτογραφήσατε) τὴν σκευὴν, τὴν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) υπηρέτης. Σημειώσατε ποία ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν)

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

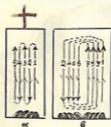
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

Διὰ χοινίου προδεδεμένου εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων.....

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Καὶ παλαιότερον καὶ ἄλλοις τὸ
ὄργωμα γίνεται ὡς τὸ σχεδιάγραμμα (α)

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργωματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σπορίες, ντάμιες, σιασιές, μεσοράδες κ.λ.π.) ; καὶ ἐπορίες

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά) ; με αὐλακιάν ; καὶ

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται ἄροτρον ; Μόνον ἐπὶ ὅροινα μέρη σου...
δὲν δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις ἀρότρου.

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργωματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑνί : καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. πλαγίως

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σπορᾶς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. *Μουσ. 6ου. <<ἀκταφμάς>> γίνετα!*

6ου. ὀργωμα.....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά: π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. *6ου. <<ἀκταφμάς>> γίνετα!*

*τά <<καλλουργία>> καὶ 6τά πρωτοθρό-
χια <<επεμβολή & ομνύβριον>> ὁκταφμάς>>
2 ὀργώματα <<καλλουργία>>.....
... 1 ὀργωμα... ὁκταφμάς>>.....*

2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

2 ὀργώματα <<ἀκταφμάς>>.....

3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

2 ἢ 3 ἔτη.....

4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; *(2) 6τά δημητριακὰ τὰ φθινόπωρο
τά κηπευτικὰ εὖν ἄνοιξι.*

5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. *τὸ δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; *ὁ <<Χιγμῆς>>*

καὶ ὁ <<βρουβῶν>>.....

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

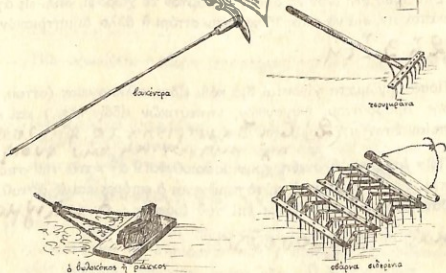
μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῇ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; **Τὸ τσίγκελ:**....

Ῥάβδος ἢ ὁποῖα ἐστὶ κατω μέρος....
ἔχει εἰδυρον πλατύν. ἐκν. 5. ὑστρα....

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); **ὕχι**.....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἂνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

Μὲ κασμά. καὶ τσαπὶ τσάπην

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

Ὁ κασμάς καὶ ἡ τσάπη.

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι τοῦ ἐκτελοῦν

Οὐδεὶς.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους. ~~Ξεποτικὰς παλαιὰς στὰς ὀσπρίαις~~

πλὴν τῶν κουκιδῶν ἐγίνετο χρεμνική
σπορά. Ὡς κουκιδῶν σπῆς τὸ βιτάρι...

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. ~~Μέχρι τοῦ 1920.~~

δὲν ἐκαλλιεργοῦντο. Ὡς μαμμερκοῦνται
ἔε. πατιβτικὰς καὶ ἔλαιδου.

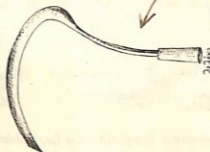
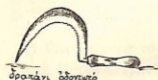
- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν ἐσπέρνοντο ἢ ἐφύτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιῆς (βραγιῆς) καὶ ἄλλως. ~~Ξε. αὐλάκια.~~

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) **Μέ δρέπανι.**

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

Μόνου σου ἔργου εἶδους.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ..... ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). **Δρέπανα.**

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτὴ; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

Ομαλή

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

**Ἡ χειρολαβὴ ἦτο ματεσκευασμένη ἐκ ξύλου.
Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς λεγόταν λεπίδα.**

5) Ποίος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεία (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.) Οἱ ἀγαίφρανοι (θερῖτοι).....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθίων) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) Ναί, παλαιά......

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. 5 μὲ 10 ἐλαιοστάχ. ἀπὸ τ. αὐ. ἐδάφους......

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). ἀκάρηνα.....

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξιές, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; οἱ ἴδιοι......

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαι τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) πολλὰ μαζί (10 περίπου) μὲ καὶ κεφαλὰς εἰς αὐτὴν ἰδίαν διεύθυνσιν......

5) Πῶς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. **Τ. Ε. Θ. Τ. Ε. Δ. Ε. Σ.**

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν ; ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ; **ἄνδρες καὶ
γυναῖκες, δὲν ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελ-
ματίαι ἀπὸ ἄλλου τόπου.**

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνεῦ
φαγητοῦ ; (Παραθεῖσατε μετὰ τὰς πληροφορίες καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). **Με ἡμερομίσθιο.
(μεροκάματο) εἰς χρῆμα. ἔνευ. ρα-
χυτοῦ.**

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἐναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπῳσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; **Οἱ γυναῖκες
ἔφερον χάντι μάλλινον.
ἄρην προφύλαξιν δὲν ἐλάμβανον.**

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; **Ναί.**

Καὶ ὁ ἡμέτερον ἀκόμη ἀρχίζουν
Δευτέρην ἢ Τετάρτην.

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. **Ἐτραγουδοῦσαν**

συνδυασμένα τραγούδια.

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μετὰ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυροὺς ἢ ψάθας, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον. **Ἄρα εἰς ἀρχὴν μέχρι τοῦ πέρας**

χωρὶς νὰ ἀφήνουν.

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἔσπερας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν.

- 2) Πῶς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Μὲ χειροβολιές ἔκαναν τοὺς τετράδους
οἱ θεριστεὲς καὶ ὁ ἄνδρας δόσων μὲ
τοὺς τετράδους (3-4) ἔκανε τὰ δεμάτια,
δένοντάς τα μὲ μπαρτζίκια (καλαμιές
εἴται). Δὲν χρησιμοποιοῦσαν ἐργαλεῖα,
πλὴν τοῦ δρεπανοῦ πρὸς τοὺς θαμνοὺς
γιὰ τὸν συκεντρώω. τῶν τετράδων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

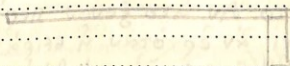
Τὰ συνεκεντρώοντο 4 μαζὶ καὶ
τὰ ἔφηναν στὸν θερισμένο ἀγρὸ,
(τὸ εἶνα πλὴν στὸ 2/10) στὰ τέλη
μετεφέρουντὸ κοντὰ στὸ ἄλωνι καὶ
γινόταν σωροὶ (θυμωιές) δὲ μικρὰ στήλα.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ή εξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν. **Με .. σκαπάνην, (εξενή. ζάπη).**

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ή διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. **Μου .. με ..**

χόρτο .. ἐν .. δίκαιρός. εὐνοοῦσε ..
Δεν .. μαλλίσεχούσαν. Τρυφν .. α. κ. λ. ..
ψυχροῦ ..

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). **Με τὸ κοινὸ δρεπάνι. εἰς ..**

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

Χεχίς Μάισο ..

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογία, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Ἡ Σήμεσις ἐγένετο ἐν τῇ
 κήματι θύου ἐδερρίβοντο. Κυρίστα 1-2
 φορὰς καὶ χινόταν. κπάλλες μέρα. ἔ
 εἰδικη κάδες.

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο
 πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην
 θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. **Εἰς τὸ**
άλωνι. ἦτο ἰδικόν του. τὰ μετέφερεν ἐν
αὐτό. Ἄν. ἦτο ξενον. περίμενε. βεῖρά
μαί. Ἄν ἐρχόταν. ἢ βεῖρά του. τὰ με
τέφερεν ἐν τὸ ἄλωνι.

2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος οὗτοι τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν
 δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά,
 θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν;
 Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως; **Θυμωνιά**
Ἡ θυμωνιά ἦτο ἔσχημα μυμη
κον.

3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας άλωνι διὰ τὸν άλωνι-
 σμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
 σμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ὄχυρα εἰς ἄλλον
 χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ άλώνι; **Ἄνεκαθεν... ὁ**
ἐλγωνισμός. ἐχινόταν. ἔ. ἐλγωνι.

4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ άλώνι. Ἐντὸς τοῦ
 συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς
 ποίαν θέσιν; **Ἐπὶ... χωράφι. ἔ. μερρο.**
ἐν ἡλίω. μαί. ἐν ἄερον.

5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
 ἔαν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρη-
 σίς του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; *ὁ ἀλώνι*
ἀνῆκε εἰς τινὰ γεωργοί, οἱ λοιποὶ
τῆς ἀδελφείας σου... μεθερὰ ἀλώνισον...

6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; *ἀπὸ ἀρχῆς*
Ἰουλίου... μέχρι εἰς τοῦ Αὐγούστου...

7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
 λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
 ἐστρωμένον με πλάκες).
 (Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
 διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) *ὁ χωματάλωνος ἦταν*
χωματάλωνος, ἐλάττωτος ἀπὸ τοῦ πετράλωνος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

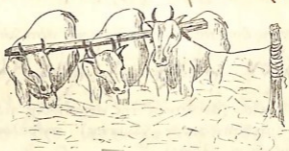
8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
 ἀλωνισμού· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
 ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
 χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
 καὶ ἀχύρων). *κατεβρέχετο μετ' ἐραυτῆρος*
μετ' ὕδατος, ὁ δὲ πέλος μετ'
μετ' ὕδατος κρηνίδει καὶ πέτρα ἐπιέ-
τετο νὰ «στρακώσῃ».

9) Ἡ ὥς ἂνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐνάρξις τοῦ ἀλωνι-
 σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; *πλην ταῦ*
ὁρίων.

10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
 ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλώ-

νισμόν; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἷονδήποτε ἄλλον.

Γύρω στὸ ἄλωνα βάζω δεμάτια μὲ τὰ κε-
φάλια μέσα μαί ἐν συνεχείᾳ ἐκκορπίζου τὰ
δεμάτια μέσα στὸ ἄλωνα (ὁ λεγόμενος ἐξαεμάσι)

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχυῶν διὰ τῆς χρησιμοποιο-
ήσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχυῶν διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθεῶς εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
νιοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δυο μέτρων (καλούμενος σπηγερός,
στρουλουργας, δοκανη, βουκάνη κ.α.), ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τὰ ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχονται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

Διὰ τῆς καταπατήσεως τῶν σταχυῶν
ὑπὸ τῶν βοῶν ἢ ἵππων οδηγουμένων
ὑπὸ τοῦ ἀλωνιστοῦ, ὅστις ἐστὶ κεῖτο.
ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀλωνιοῦ.....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;

Ἀπὸ τῆς 10 π.μ. μέχρι δύσεως
τοῦ ἡλίου. (ἐπὶ τὴν χιτῶν ὁ ἄλωνος ἀπὸ
τὸ ἔργον.)

12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Γίνεαι ἐν χερσὶ τοῦ ἄλωνα
μέτ. 3. δουκράνι δουκράνι τὸ ἔνα 6 π.
2 π. μέρη (ἐν χερσὶ)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχους ;

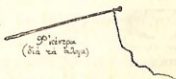
Ναί

14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὀδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα) Μπουκνέρι

Εἰς τὴν μίαν ἀκρὴν ὑψῆεν κέντροι
καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ ἑκκέντρος διὰ τὴν ὀδήγησιν
τῆς κόπρου τοῦ ἡλίου. (ἵνα μὴ πέσῃ ἐπὶ τὸ ἔργον)
(παρεκκίδεται ἐκ ἐδίου).

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν.

Ἐκατέρωθεν μὰθ' ἡμέραν.

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

Δὲν ἔχουν ὀνομασία εἰδική.

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἰδικὰ τοῦ ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταί (ἐν Αἰτωλίας : βαλμάδες, δηλ. κοπάνηδες, καλούμενοι ἐκωναραταί καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὁποῖοι εἶχον βοδία ἢ ἀλογα καὶ ἀνελαμβάνον τὸν ἀλωνισμόν.

Ὁ ἴδιος ὁ γεωργός.

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Ὅταν τελείωνε ἡ σοδιά καθ' εἴπον νωρὶς ἔκοβαν μὲ ἄγκυλιν βιτρεῖον καὶ τὸ κτυποῦσαν μετὰ τὴν κοπανίδα.

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

Κοπανίδα. Συνήθως ἀπὸ βελανιδιά ἢ πεύκου. Ὡς τὸ σχεδίου № 2 εἰσέδον.

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου; (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.). **Στο χωράφι ἐπάνω σε μουραμά. Στα κονκιά, ρε βύδια, φακή...**

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἁμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα ταῦτα; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν; **Μόνον ἀπὸ τοῦ ἀρχιερέως τῆς οἰκογενείας.**

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) **Ἐξαπαθεῖν**

εἰς μουραχὰς. ἢ ξηλῶμα. Μόνου
διὰ χωρίου μου καρποῦ, διὰ τούτο ἐκευ-
πῶσαν τὸν σταχὺ μόνου.

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζῶων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναι, ποῖα ;
 Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; **ὄχι**

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρωμηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός, κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) **ὁ δέσποτε**

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχού : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. **Δεν εἶχον εἰδικὴν ὀνομασίαν.**
Μὲ τοὺς γιγμῆδες

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
 Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

ἔχει σχῆμα ὀρθογωνίου.
Ἀὖν καρφώνουν εἰς ἐπὶ τοῦ σωροῦ.

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....)

Μὲ τὸν διαμπερ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνῶς (ἀνέμιζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἁμοιβῇ ;

ἄνδρας, ὁ γεωργός.

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἁλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σίτος κλπ ;

κότταλα. καὶ ἀποχωρίζεται ἐπὶ
ὡτὰ δὲ καρπὸς μὲ τὴν κουσανίδα.

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἄνωτέρω, ἁλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἁλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο

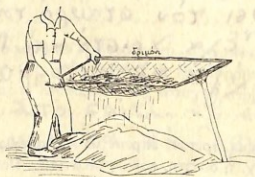
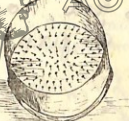
6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (άνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Γίνεται. 2^ο λιχνισμὸς τοῦ καρποῦ, ὅποτε εἰς
 βοήθου μέ. ακονπῆκ. τὰ τραβάει εἰς
 ἄκρη, ὅπου τὰ κοπανίσαν. μέ. κιν. κοπανίδα.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ άνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μέ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μέ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερώς τούς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

Κατὰ πρῶτον με
τὸ θρουπάκι μὰ ἐν βυρεχίᾳ με τὸ
δριμονι, σκευόμενον ἐπὶ ξύλου εἰς τὴν
μίαν ἔκει· καὶ σκευὴ ἄλλην μετέπειτα
ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ.
(τὸ ἀνωτέρω γίνεται μετὰ τοῦ βοήθου δριμόνι.)

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ;
Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυ-
ρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται
κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος
(θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς
τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

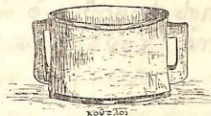
Ναὶ, κυνική σωρός,
ἡ ὁποία γίνεται μὲ δριμόνι καὶ
εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ ἐμπηγνύ-
ται ὁ χιαντάς.

- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σῖτος, κριθή κλπ.)
εἰς τὴν ἀποθήκην. Μετὰ τὸ δριμόνι καὶ ὁ γεω-
ργὸς μάνει τὸν σωρόν του, ὅπου ἐν-
υῆθως ἐξέρχεται καὶ Παναχία καὶ
καὶ ἀρχίζει τὸ μέτρημα μετὰ
τοῦ βνίτσ.

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἐπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως
εἰς τὸ ἄλωνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια.
Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἄλωνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο
ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ
δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλά κλπ., παραθέσατε δέ και ίχνο-
γράφημα αὐτοῦ: βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

Η Δεκάτη. Ο Δεκατηστής ἐλήχυνε ἐπὶ ἁλώνι.
Τὸ μέτρον γινώσκον μετὰ τὸ «βνίτζ»
1 βνίτζ = 7 ὀκάδες ἢ 9 κιλῶ

2) Ποία ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
γ) τὸ γυφτιάτικο,
δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (δόνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ίχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) Τὸ βνίτζ.

1 βνίτζ = 7 ὀκάδες ἢ 9 κιλῶ
2 βνίτζα = 1 μετρά, 4 βνίτζα = 1 τετλ.
5 τετλῶ = 1 γουμάρε (φορτίον μετάρου
ἁλώου).

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποία δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) Τὸ βνίτζ. Ἡ εἰδικὰ ζυγία

δοχεῖα μετάρια καὶ λεγάμενα ἀμπάρια.

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρόν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; *Τὸ μετέφερον εἰς
ταὺς ἀχρεῖν αὐτῶν (ἡμῶν τῶν οἰκίων).*

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ;...

*Μετὰ τὸ ἀλώνισμα. Ἀπὸ ἐνὶ πλευρᾷ
πρὸ βορρᾶς ὁ ἀέρας, ὅπου ἐπλευρεῖ
τὸ χουδρόν σιτάρι.*

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχύων,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

ΟΧΙ.

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς· ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ..

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

*Τὸ βράδυ αὐτῶν 23^{ης} Ἰουνίου.
(σιουτροπιοῦ).*

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

*Τὴν 23^{ην} Ἰουνίου ὥρα 8^η μ.
ἐν μέσῳ ὁδοῦ.*

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

Ἄξενον παρὰ ξενον.

β'. 1) Ποιοὶ ἀνάπτουν τὴν πυράν· παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ; ...

Παιδιά

2) Ποῖος ἢ ποιοὶ συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; Ἄν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ; . Οἱ νέοι καὶ

νέες. Δὲν τὰ κλέπτουν. Τὰ
συλλέγουν ἀπὸ ἄγρους.

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Κατὰ χειρὸνιάς νέοι καὶ νέες
συγκεντρώνουν τὰ κλάδια καὶ ξύλα
καὶ προσπαθοῦν νὰ περάσουν
ταῦτα ἀπὸ τοὺς ὁδὸν ποσσὶν των.

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ἑρκεῖα, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

Εὐχαί: Ρίχνον πυδῶντας κίον
φωκία μιά πέτρα καὶ λέγουν:
«οἶδεο ἡ κατὶνα μου (ἡλικία)
πέτρα τὸ κεφάλι μου.

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

Ὅχι χοροὶ, μόνον πηδή-
ματα ἐπ' αὐτῷ ἀπὸ τὴν φωτιά.

- 3) Τί καίονται εις τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

Κλάδοι - φύλλα καὶ τὰ στέφανα
τῆς πρωτομαγιάς

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

Ὅχι

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

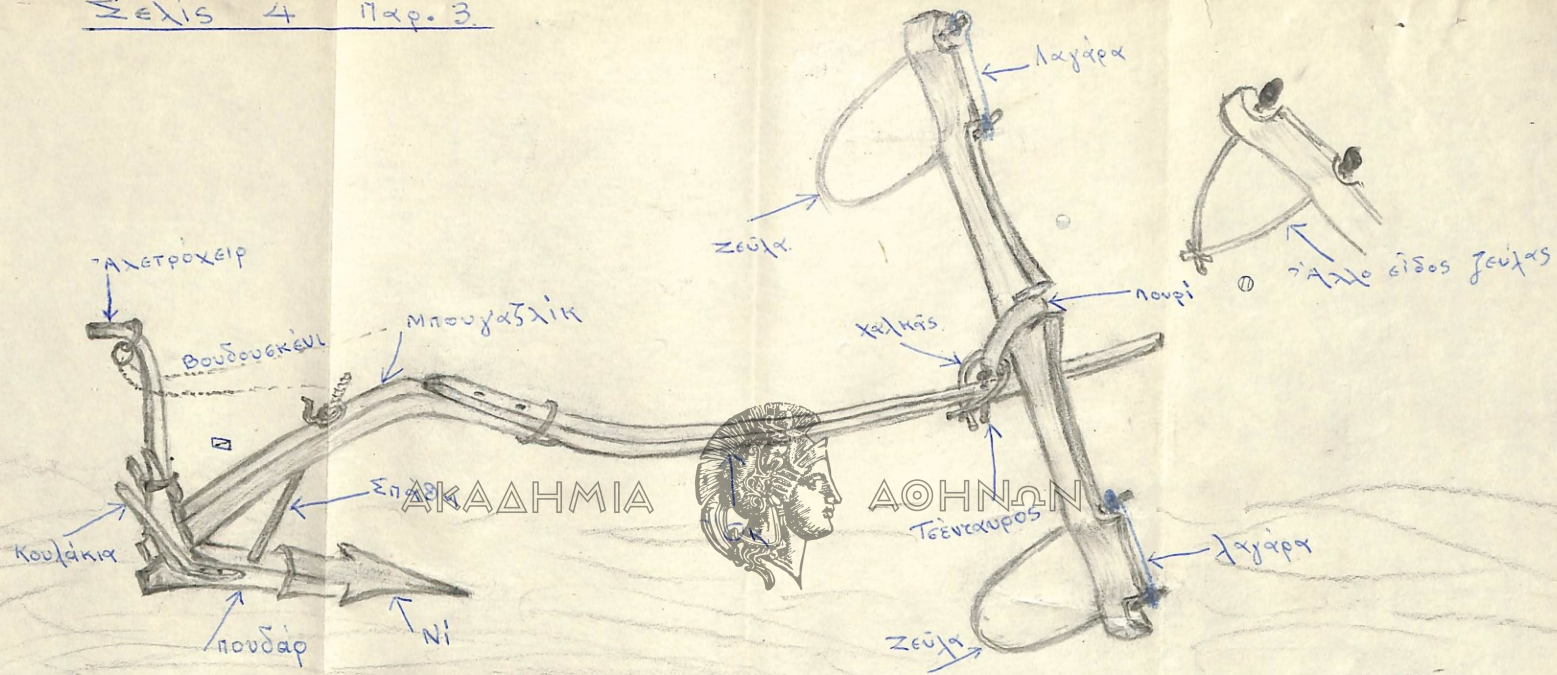
Ἀνήμερα τῆς 23ης Ἰουνίου, νέοι καὶ
νέες ἀπὸ μᾶς περνᾶν πηχίνου
στὰς πυρὰς καὶ κομίζουνε φυ-
κλιδιά, φρούτα καὶ ἐπιδωκόντα
τὰ στεφάνια καὶ τὴν ἀλλήλων καὶ
τὸ βράδυ συγκεντρώνονται ὅλοι στὸν
τόπον (ἐν μέσῳ ὁδοῦ) καὶ ἀνάηττον τὴν
πυρὰν.

- Ἐν συνεχείᾳ πηδοῦν εἰχνοντας
μὰ πέρα τὴν πυρὰν καὶ δύναν
τὴν εὐχὴν « σίδερο ἢ μαεῖνα μοι
πέτρα τὸ κεφάλι μου, ρίχνοντα
καὶ τὰ στέφανα τοῦ μαΐου.
Τοῦτο συνεχίζεται μέχρι νὰ
τελειώσῃ τὰ κλάδα καὶ φύλλα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ἄλκτρον - ζυγὸς χειρὸς ἰσθμοῦ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Β. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΛΕΣΒΟΥ

2/ΘΕΣΙΟΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΚΛΕΙΟΥΣ

Ἀριθμός Πρωτ... ³²₁₇

"Ὑποβάλλω λαογραφικόν ὑλικόν."

Π ρ ό ς

Τόν κ. Ἐπιθεωρητὴν Δημοτικῆς
Ἐκπ/σεως Β. Περιφερείας Λέσβου

Εκ Μυτιλήνης

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω Ὑμῶν
συνημμένως, λαογραφικόν ὑλικόν, συλ-
λεγέν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου Ἀλεξάνδρου
Χιωτέλλη καὶ νὰ παρακαλέσω διὰ τὰ
καθ' ὑμᾶς.

Ἐν Κλειῷ τῇ 17-2-1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Εὐπειθέστατος

Ὁ

Διευθὴς τοῦ Γραφείου

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΙΩΤΕΛΛΗΣ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

- α) Το Ὑ Γ ε ω ρ γ ι κ ο Ὑ β ῆ ο υ, ἀπὸ τῆς προετοιμασίας διὰ τὴν σποράν τῶν δημητριακῶν, μέχρι τοῦ ἀλωνισμοῦ καὶ τῆς ἀποθηκεύσεως αὐτῶν.
 β) Περιγραφή τῶν ἑ θ ι μ ι κ ῶ ν π υ ρ ῶ ν.
 Εἰς τὸ χωρίον ΚΛΕΙΩ, τῆς ἐπαρχίας Μυτιλήνης, τοῦ Νομοῦ ΛΕΣΒΟΥ.

Α΄ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.-

Τὸ Χωρίον Κλειῶ-Λέσβου, εὐρίσκεται εἰς τὸ Β.Α. τμήμα τοῦ νησιοῦ, σέ ὑψόμετρο 350 μέτρα καὶ ἔχει περίπου 800 κατοίκους.
 Ἡ περιοχή ὅλη εἶναι κατάφυτος ἀπὸ ἐλαίας καὶ μόνον τὸ 5% αὐτῆς καλλιεργεῖται ἀπὸ δημητριακά, ὅσπρια κ.λ.π. γεωργικά εἶδη.
 Τὸ μικρὸν αὐτὸ τμήμα τῆς γῆς, προοριζόταν καὶ προορίζεται, διὰ σποράν καὶ βοσκὴν ποιμνίων, λόγῳ τοῦ ὅτι εἰς τοὺς ἐλαιώνας ἀπαγορεύεται ἡ βόσκησις ποιμνίων τὸν περισσότερον χρόνον τοῦ ἔτους.
 Ἔτσι ἑνατμῆμα γῆς, 2 ἢ 3 ἔτη, ἐκαλλιεργεῖται διὰ σπορᾶς δημητριακῶν καὶ 2 ἢ 3 ἔτη ἐτίθετο εἰς ἀγρανάπαυσιν καὶ βοσκὴν ποιμνίων.-

Β΄ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ. ΤΟΥ 1920

Ἡ περιοχή αὕτη εἰς φυσικὰ πρόσωπα καὶ τὰ ἐλάχιστα κτήματα τῆς Ἐκκλησίας ἢ τῆς Κοινότητος, ἐνοικιάζοντο ὑπὸ τῶν χωρικῶν.

Ὁ πατὴρ διατηροῦσε τὴν περιουσίαν ὁλοκληροῦν συγκεντρωμένην, πλὴν ἐκεῖνης ποῦ ἐπροέκριζε τὰς θυγατέρας καὶ τὰ ἄρρενα τέκνα διένεμον αὐτὴν μετὰ τὸν θάνατόν του.

Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται ταυτοχρόνως καὶ εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Ἀκόμη καὶ οἱ βιοτέχνη ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ μέ τὴν γεωργίαν. Ἀνέκαθεν ὁμῶς τὸν περισσότερον χρόνον διέθετον διὰ τὴν ἐλαιοκαλλιέργειαν.

Μεγάλα κτήματα γαιοκτημόνων δέν ὑπῆρχον.

Οἱ ἐργάτες καὶ οἱ ἐργάτριες ὅλοι, ἐπληρώνοντο εἰς χρῆμα.

Ἠργάζοντο μόνο στὸ χωριό. Δέν μετέβαινον ἀλλαχοῦ δι' ἐργασίαν καὶ οὐτε ἤρχοντο ἀπὸ ἄλλα μέρη ἐργάτες γιὰ νὰ ἐργασθοῦν εἰς τὰ ἐδῶ κτήματα.

Τὰ χωράφια ἐλιπαίνοντο μόνο διὰ ζωικῆς κόπρου καὶ ὀργώματος.

Ἀρχικὴ χρῆσις λιπάσματος, ἐγένετο ὑφ' ἑνὸς προοδευτικοῦ γεωργοῦ τὸ 1926 εἰς γεώμηλα καὶ ἐπειδὴ ἡ παραγωγή ἦτο καταπληκτικὴ, ἤρχισαν ὀλίγοι κατ' ἀρχὴν, περισσότεροι ἐν συνεχείᾳ νὰ χρησιμοποιοῦν αὐτά.

Σιδηροὺν ἄροτρον, γεωργικὰ μηχανὰ, τρακτέρ καὶ θεριζοαλωνιστικὰ μηχανὰ οὐδέποτε ἐχρησιμοποιήθησαν, οὐδ' ἔκαμαν ἐμφάνισιν εἰς τὸν τόπον. Τὸ ξύλινον ἄροτρον κατεσκευάζον καὶ κατασκευάζουν, εἰδικοί πρὸς τοῦτο γεωργοί.

Διὰ τὸ ἄροτρον ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ χρησιμοποιοῦνται 2 βόες μόνον.

Γ: Α Ρ Ο Τ Ρ Ι Α Σ Ι Σ Κ Α Ι Σ Π Ο Ρ Α .

Μὲ τίς πρῶτες βροχές τοῦ Φθινοπώρου οἱ γεωργοὶ τακτοποιοῦσαν τὸ ἀλέ-
τρι καὶ τὰ σύνεργά του.

Σὲ λίγες μέρες ἄρχιζε ὁ "ἀκταρμάς" τοῦ χωραφιοῦ πού ἐπρόκειτο νά
σπαρῇ.

Περίμεναν νά βρέξῃ πάλι καὶ νά περάσουν 10-15 ἡμέρες, πού τίς χρησι-
μοποιοῦσαν γιά προετοιμασία τοῦ σπόρου (κοσκίνισμα στῇ μηχανή καὶ ἀπο-
λύμανσι μὲ γαλαζόπετρα) καὶ ὀριζόταν ἡ ἡμέρα, καιροῦ ἐπιτρέποντος, πού
θὰ ἄρχιζε ἡ σπορά. Ποτέ Τρίτη! Δευτέρα ἢ Τετάρτη ἦταν ἡ ἡμέρα πού ἀρχι-
ζε ἡ σπορά, τοῦτο τὸ πρόσεχαν ὅλοι.

Ἀποβραδύς μετροῦσαν τὸν σπόρο μὲ τὸ "σνίτζ" καὶ ἔλεγαν στοὺς συγχω-
ριανούς των "τόσα σνίτζα θὰ σπείρω".

Ἀχάραγα, τὴν ἡμέρα τῆς σπορᾶς, τοποθετοῦσαν τὸν σπόρο στὸν "χιγμπέ"
τὸν φόρτωναν ἐπάνω στὸ γαϊδούρι, ἔπερναν τὸ λουρὶ τῶν βοδιῶν καὶ τὴν
"κουμπάνια" των (φωμί-τυρί-ἐλιές-ντομάτα-παστά) καὶ ξεκινοῦσαν κάνοντας
τὸν σταυρὸ τους γιά τὸ χωράφι.

Ἐκεῖ τοὺς περίμεναν τὰ βόδια, τὸ ἀλέτρι καὶ ὁ ζυγός.

Πρῶτον κατ' ἀρχὴν τροπὴ στα ἄρματα, τὸ πότιζαν καὶ ἀκολουθοῦσε τὸ ζέσιμο.
Πρῶτον θὰ βάλουν τὸ λουρὶ στὸν ζυγόν. Ἐπειτα θὰ τραβήξουν τὰ ἄρματα
εἰς τὸ ἄροτρον, σηκώνουν τὸν ζυγόν καὶ τὸν τοποθετοῦν στὸν τράχηλο τῶν
βοδιῶν. Μετὰ θὰ πάρουν τίς ζευγὲς καὶ θὰ τίς περάσουν στὰ λαιμά τῶν
ζώων καὶ θὰ τίς δέσουν μὲ λαγάρες. Μετὰ θὰ περάσῃ τὸν χαλκὸν στὸ ἄλεκτρο.
Βάζει τὸν τσένταυρο στὸ ἄλεκτρο καὶ θὰ ρίξῃ τὰ ἡνία στὴν ἀλεκτροχειρα.
Πρὶν ξεκινήσουν διὰ σπορά, ἔκαμαν τὸν σταυρὸ τους καὶ σποῦσαν ἓνα δια-
λεγμένο ρόδι μὲ δύναμι πάνω σὲ πέτρα κι' ἔλεγαν μιά εὐχή "σάν τὰ κου-
κούτσια τοῦ ροδιοῦ νά γίνῃ καὶ τὸ στάχυ".

Καὶ ἀρχίζει ἡ σπορά.

Πρῶτα τὸ χωράφι κόβεται σὲ σποριές, μῖα, δύο ἢ καὶ τρεῖς, ἀναλόγως τὸ
μέγεθος τοῦ χωραφιοῦ. Δηλαδή αὐλακιές, γιὰ νά ὀδηγεῖται ὁ σπορεὺς στὸ
σπάρσιμο.

Ἐπειτα βάζει τὸν σπόρο στὸν χιγμπέ τὸν κρεμᾷ στὸν λαιμὸ του καὶ ἀρ-
χίζει νά σπείρῃ στὰ πεταχτά.

Μετὰ ἀκολουθοῦσε τὸ ὄργωμα εἰς παραλλήλους γραμμάς, πού ἡ μιά σκεπάζει
τὴν ἄλλη, μέχρι πού νύχτωνε.

"Ἄν ὁὐκ προλάβαινε νά τὸ τελειώσῃ, ἔκοβε αὐλακιές γιὰ τὸ ξενέρισμα, σὲ
περίπτωση βροχῆς καὶ τὴν ἐπωμένη συνεχιζόταν ἡ ἐργασία μέχρι νά τελειώ-
σῃ τὸ χωράφι. Καὶ ἡ σπορά τελείωνε.

Δ΄ Β Ο Τ Α Ν Ι Σ Μ Α .

Τόν Μάρτιον ἤρχιζε τό βοτάνισμα.

Γυναῖκες ἐργάτριες, ἡ ἂν ἦταν μικρό τό χωράφι, ἡ γυναῖκα μέ τὰ παιδιά τοῦ γεωργοῦ, πῆγαιναν στό χωράφι γιά νά τό καθαρίσουν ἀπό τά ξένα φυτά.
(ἄγριάδες, παπαροῦνες κ.λ.π)

Ε΄ Θ Ε Ρ Ι Σ Μ Ο Σ

Τόν Ἰούνιον ἤρχιζεν τό θέρος.

Τήν ἐργασίαν τοῦ θερισμοῦ τήν ἔκαμαν συνήθως οἱ γυναῖκες καί πολύ σπάνια ἄνδρες, μέ μοναδικόν ἐργαλεῖον τό δρεπάνι καί, τό μάλλινο γάντι στό ἀριστερό χέρι.

Ὁ θερισμός πάντα ἤρχιζε Δευτέρα ἢ Τετάρτη.

Μέ χειροβολιές ἔκαναν τούς "τεστέδες" καί ὁ ἄνδρας "δέτης" μέ τούς τεστέδες, 3-4, ἔκανε τά δεμάτια, δένοντάς τα μέ "μπαγτζίκια", δηλ. καλαμιὰ τοῦ σίτου ἢ τῆς κριθῆς.

"Αργότερα γινόταν οἱ "θυμωνιές" κοντά στά ἄλώνια.

Κατά τό θέρισμα οἱ γυναῖκες πληρώνονταν μέ ἡμερομίσθιο σέ χρῆμα.

ΣΤ΄ Α Λ Ω Ν Ι Σ Μ Ο Σ

Ἐάν ὁ γεωργός εἶχε δικό του ἄλωνα, μετόπισθεν τίς θυμωνιές στό ἄλωνα καί, τίς τοποθετοῦσε σέ κυκλικό σχῆμα.

Τό ἄλωνα ἦτο στό χωράφι σέ μέρος εὐχλοῦ καί εὐάερον.

Τό ἄλωνισμα ἀρχίζει ἀπό τās ἀρχάς Ἰουλίου μέχρι τέλους Αὐγούστου.

Ὁ Γεωργός καιροῦ ἐπιτρέποντος κατέβαινε στό ἄλωνα καί ἐπισκεύαζε τοῦτο. Κατέβρεχε τοῦτο καί τό ἐράντιζε μέ ψιλό ἄχυρο. Στό τέλος μέ κυλινδρική μεγάλη πέτρα τό ἐπίεζε διά νά "στρακώσῃ".

Καί μιά μέρα, πλὴν Τρίτης, ὁ γεωργός κατέβαινε μέ τό "ντουγένι" στό ἄλωνα. Σκόρπιζε τά δεμάτια μέσα στό ἄλωνα καί κυκλικῶς ἔβαζε δεμάτια.

Ὁ "τσατμῆς" ἦτο ἕτοιμος γιά ἄλωνισμό.

Ὁ Γεωργός κρατώντας τό "μπουκλούκ" ὀδηγοῦσε τά βόδια, τά ὅποια γύριζαν στό ἄλωνα πατώντας καί τρίβοντας τά στάχυα.

Μέ τό "τσατάλι" ἢ "ντιργένι" κατά διαστήματα ἐγινόταν τό ἀνακάτωμα τῆς καλαμιῆς καί τό ἄλωνισμα συνεχιζόταν μέ τό "ντουγένι" μέχρι πού ἡ καλαμιὰ θά γινόταν ἄχυρο.

Μετά γίνεταί τό στίβγμα τοῦ ἄλωνισμένου καρποῦ μέ τό ἄχυρο, σέ σχῆμα ὀρθογωνίου, μέ τούς "γιαμπάδες" (ξύλινα δακτυλωτά φυτάρια), μέ διεύθυνσι τό μήκος τοῦ ὀρθογωνίου νά εἶναι κάθετο στόν πνέοντα ἄνεμο.

Ζ΄ Λ Ι Χ Ν Ι Σ Μ Α .

Καί ἀρχίζει τό λίχνισμα, μέ τήν πνοή τοῦ ἀνέμου.

Μέ τους γιαμπάδες Ένας ή δύο Άνδρες, πετούν ψηλά στον Άέρα την τεμαχισμένη καλαμιά. Τό σιτάρι πιδ βαρύ Ξίπτει κάτω κάθετα ένω τό Άχυρο, πιδ έλαφρό τό πέρνει ό Άέρας λίγο πιδ μακρυά.

"Έτσι γίνονται 2 σωροί τοϋ καρποϋ καί τοϋ άχυρου.

'Εν συνεχεία γίνεται δεϋτερο λήχνισμα τοϋ καρποϋ καί μία γυναίκα μέ σκουπάκι καθαρίζει τά "κότσαλα" από τόν καρπό.

Αϋτά θά κτυπηθοϋν μέ τήν "κουπανίδα" γιά νά βγη άπ'αϋτά ό καρπός.

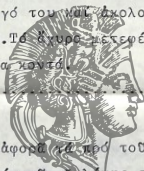
"Έπειτα καθαρίζουν τό άλώνι γιά ν'άρχιση τό δριμόνισμα.

Τοποθετοϋν στήν Άκρη τοϋ δριμονιοϋ πάνω σέ κάθετο ξύλο ψηλό (φορτωτήρα) καί τό Άλλο μέρος τό, κρατᾷ ό γεωργός καί κουνάει τό δριμόνι. (δριμονίζει), ένω Ένας βοηθός, Έσως καί ή γυναίκα του, ρέχνει στό δριμόνι μέ τό "σνίτς" τό σιτάρι.

Μετά τό δριμόνισμα ό γεωργός κάνει τόν σταυρό του, λέει συνήθως " Έλα Χριστέ καί Παναγιά" καί παρουσιάζ τοϋ "δεκατιστοϋ" άρχίζει τό μέτρημα μέ τό "σνίτς", γιά νά εξακριβωθή ή ποσότης καί άπόδοσις τοϋ καρποϋ.

'Ο Δεκατιστής Έπερνε τό άνάλογό του καί ακολουθοϋσε ή μεταφορά τοϋ καρποϋ στό "άμπάρι" τοϋ σπιτιοϋ. Τό Άχυρό μετεφέρετο στούς άχυρώνας, οι όποιοι ήσαν συνήθως στά σπίτια κοντά.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟΝ.

'Η ως Άνω λαογραφική συλλογή, άφορᾷ τᾷ πρό τοϋ 1920 Έτη καί μέχρι τό 1950, χωρίς νά αλλάξη οϋδέν(πλήν τής εϋλόγης σπάθης τοϋ άρότρου, πού άντικαταστάθῃ μέ σιδηράν.)

'Από τοϋ 1950 καί έντεϋθεν οϋδείς πλέον καλλιιεργεῖ δημητριακά, λόγω τοϋ ὅτι τά Ξεοδα παραγωγής των, εῖναι πολύ ~~μεγαλύτερα~~ τής άγοράς των.

"Έσως καί διότι δέν ὑπάρχουν τόποι κατάλληλοι διά σποράν καί τά μηχανικά μέσα πού κατεβάζουν τό κόστος τής τιμής των, δέν εῖναι δυνατόν νά χρησιμοποιηθοϋν εἰς τά Έδω Έδάφη, τά όποια εῖναι λοφώδη καί περιττω-γυρισμένα μέ πέτρινους τοίχους χωρίς άγροτικούς δρόμους.

Η: ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ.

'Ανήμερα τής 23ης 'Ιουνίου έκάστου Έτους, νέοι καί νέες από κάθε γειτονιά χωριστά, πηγαίνουν στά χωράφια καί κουβαλᾷνε ξύλα καί κλαδιά, φροντίζοντας καί επιδιώκοντας νά ξεπεράσουν τήν Άλλή γειτονιά. Εἰς τάς 8 ή 9 ὥρα τό βράδυ, συγκεντρώνονται ὅλοι (νέοι καί νέες) στή μέση τοϋ δρόμου κάθε γειτονιάς καί άνάπτουν τήν πυράν.

'Εν συνεχεία πηδοϋν έπάνω από τήν φωτιά, ρέχνοντας μία πέτρα έπάνω στήν πυράν καί δένουν τήν εϋχή " σίδερο ή κατίνα μου (ράχη μου) πέτρα τό κεφάλι μου".

Ρίχνουν καὶ τὰ στεφάνια τοῦ Μαΐου ἐπάνω στὴν φωτιά, ὅλης τῆς γειτονιάς.
Τοῦτο συνεχίζεται μέχρι νὰ τελειώσουν τὰ κλαδιά καὶ ξύλα.
Καὶ τοῦτο πρὸ ἔθιμο τείνει νὰ εξαφανισθῇ.
Ἀπὸ τὰς εἴκοσι πυράς πού ἤνάπτοντο παλαιά, τώρα 2-3 μόνο γειτονιές ἐ-
ξακολουθοῦν νὰ συνεχίζουν τὸ ἔθιμο τοῦτο.

ΤΟΠΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ : Κ Λ Ε Ι Ω - Λ Ε Σ Β Ο Υ

Π λ η ρ ο φ ο ρ η τ α ί :

- 1.- Κοτζάμπασης Χαρίλαος, Γεωργός-Κτηνοτρόφος. Ἐτῶν 80.

Γραμματικαὶ γνώσεις Δ': Σχολαρχείου. Γεννηθεὶς ἐν Κλειῷ-Λέσβου.

- 2.- Καρανικόλας Εὐάγγελος, Γεωργός. 60 ἐτῶν.

Γραμματικαὶ γνώσεις Δ': Δημοτικοῦ. Γεννηθεὶς ἐν Κλειῷ-Λέσβου.

- 3.- Θωμᾶς Ἀντώνιος, Γεωργός-Ἀγροφύλαξ. 79 ἐτῶν.

Γραμματικαὶ γνώσεις Δ': Δημοτικοῦ. Γεννηθεὶς ἐν Κλειῷ-Λέσβου.

4.

- 4.- Φυντανῆς Νικόλαος, Γεωργός. Ἐτῶν 89.

Γραμματικαὶ γνώσεις Γ': Δημοτικοῦ. Γεννηθεὶς ἐν Κλειῷ-Λέσβου.

- 5.- Ἀλεξίου Ἀριστείδης. Κοινοτ. Γραμματεὺς. Ἐτῶν 54.

Γραμματικαὶ γνώσεις Γ': Σχολαρχείου. Γεννηθεὶς ἐν Κάπῃ -Λέσβου
καὶ διαμένων ἐν Κλειῷ Λέσβου.

Σ υ λ λ ο γ ε ύ ς : [Ἀλέξανδρος Εὐστρ. Χιωτέλλης]
Διδάσκαλος - Κλειῶς-Λέσβου.

Ἡ συλλογή ἐγένετο ἀπὸ 15-31 Δεκεμβρίου 1969.

Πρῶτον θά βάλη τό λουρί στόν ζυγό."Επειτα τραβάει τά ζῶα εἰς τό ἄροτρον, σηκώνει τόν ζυγό καί τόν τοποθετεῖ στόν τράχηλον τῶν ζώων. Μετά θά πάρη τίς ζεῦλες καί θά τίς περάσῃ στά λαιμά τῶν ζώων καί θά τίς δέσῃ μέ λαγάρες. Μετά θά περάσῃ τόν χαλκάν στό ἄλετρον, βάζει τόν τσένταυρον στό ἄλετρον καί θά ρίξῃ τά ἥνία στήν ἀλετρόχειρα. Θά κάνῃ τόν σταυρό του καί θά ἀρχίσῃ τό ὄργωμα.

Μπουκλούκ.

Μήκος 1,20μ - 1,50μ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Σύχνη 2 πούλη

Σελίς 22

- Ερ. 14.

γ.- Χαρίλαος Κοτζάμπασης.-Γεωργός-Κτηνοτρόφος.
80 ἐτῶν.-Γραμμ.Γνώσεις Α΄ Σχολαρχείου.
Γεννηθεὶς ἐν Κλειῷ Λέσβου.

.....

δ.- Εὐάγγελος Καρανικόλας.- Γεωργός.
60 ἐτῶν.-Γραμμ. Γνώσεις Δ΄ Δημρτικοῦ.
Γεννηθεὶς ἐν Κλειῷ Λέσβου.

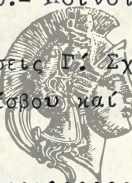
.....

ε.- Ἀριστείδης Ἀλεξίου.- Κοινοτικὸς Γραμματεὺς

54 ἐτῶν.-Γραμμ. Γνώσεις Γ΄ Σχολαρχείου.

Γεννηθεὶς ἐν Κρήνῃ Λέσβου καὶ κατοικοῦν ἐν Κλειῷ.

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

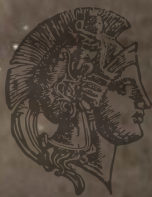
ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ